

bio mnogo bolji, kako s obzirom na lovnost tako i trajnost. Dužina male ukljevne mreže je 25 m, dubina 140 oka, a veličina oka 15,5 mm. Na gornjaku ribari su stavljali t. zv. »putne« t. j. plovke od nekog drveta — miječevine — tako, da se 30 cm dug, prst debeo štapić miječevine na dva mjesta presavije i krajevi mu se sastave da se dobije oblik trokuta. Na donjaku su stavljali 5—7 kom. »krša« (t. j. kamena) po oko 20 dkg težine.

Pored sama sela Žabljak nalazi se odvojak Merače u koji se sakuplja ukljeva. Tu se ona po običaju i iz davnine lovi. Kao priprema tome lovu, ribari kraj lovašta noću teže vatre od siame tokom dužeg vremena (i do 1 m. dana), da bi se riba na svjetlo bolje sakupljala. Kad se riba sakupi, u ranu zoru se vrši ribolov.

Najprije se zabace dvostruke »zagrade« od malih mreža, kojima se pregradi korito na razdaljini od 250 do 300 m. Onda se unutar zagrada sva voda ispregradije »prjestorima« od po 3 sastavljene male mreže, da prjestor donvati sa jedne na drugu obalu. Što je ovo pregradivanje gusce, to je bolje. Kada su svi prjestori baceni u vodu, treba ribu rasprišiti, da počne bježati. U tu svrhu ribari lupaju veslima i lancima u čamce, pijuskaju veslima po vodi, bacaju kamenje u vodu i sl. Usljed toga poprišena ukljeva noće da bježi i pri tome se zaboje u prvu mrežu na koju naleti. Veličina oka na mreži upravo je takova, da najveći dio ukljeva može proturiti glavu kroz oko, pa onda vezne i i ne može napred niti natrag. Nakon izvjesna vremena se mreže sa ribom pokupe u čamce, a po tome se riba iz mreža povadi. Za ovakav lov se normaino upotrebljavalo 150 do 200 kom. malih mreža, a po pričanju ribara, prilikom jednog dobrog lova se je lovilo po 150 do 200 bagaša (znači prosječno bagaš po 1 kom. mreže) t. j. oko 2—3500 kg.

Unatoč vrlo hladnom i burnom vremenu koje je tog jutra nastalo, dne 23. XI. 1948. izašlo je u svanuće zore na ribolov 16 što muških što ženskih članova seljačke radne zadruga. Sa 7 čamacu su postavljene mreže, kojih zadruga još nema ni približno dovoljan broj. Međutim

ovaj puta je sreća bila slaba, jer je ribe bilo malo i ribolov je bio slab. Svega nekoliko bagaša. Prema izjavi ribara, bio je vodostaj, barem za pola metra prenizak pa se valjda radi toga nije sakupilo više ribe. Ono ribe što je uhvaćeno, ulovilo se u glavnom u stare mreže, koje su već izmijenile svoju prvobitnu boju, pa se u vodi nisu primjećivale. Nove mreže su bile bijele boje i sporo su tonule u vodu. Riba ih je svakako morala primijetiti pa ih je zaobilazila i jedno to može biti razlog, da se je u nove mreže ulovio tek tu i tamo po koji komad ukljeva. Slab lov toga dana nije zadrugare obeshrabrio. Oni su pospremali ribu i alat sa uvjerenjem, da će drugom zgodom lov biti obilan i da će i ovoga dana uloženi trud biti dobro nagrađen.

Kada ova zadruga ulovi veće količine ribe predaje ju Industriji za preradu ribe u Rijeci Crnojevića, dok manje količine sama soli i čini, ili ju iznosi na tržište u Titorgrad.

Ova zadruga ne daje državi nikakove odštete za korištenje ribolovnog područja, no ni njeno područje nije osobito niti zadruga može razviti veliku proizvodnju.

Pored ukljeve se sa malim mrežama love i druge vrste riba. Ovaj se lov vrši u jezeru ili na poplavlilištu, bilo da se riba ogradi pa poplaši, bilo da se u toplo vrijeme ispregradiju mjesta kuda riba prolazi. Tada se mreže postavljaju na večer a u jutro se vade. Prema tome u koju svrhu služe, imadu skobaljne i šaranske male mreže. Skobaljne su duge po 50 m, duboke 40 oka, od pamučnog konca br. 70, dok su šaranske slične, samo im je oko veliko 45 mm, a konac je br. 50.

Bilo mi je veoma žao što zbog nevremena nisam mogao čamcem obići i druge tamošnje zadruga, gdje bi sigurno vidio još koju interesantnost i dobro potpuniiju sliku o radu ribara na Skadarskom jezeru.

Emil Kapac

Briga za novi riblji naraštaj

Već je na drugome mjestu u ovome listu bilo spomenuto, kako se prilikom lova po ribarima u Baranji bez prave potrebe lovi riba. S druge se strane opet propušta prilika, da se sačuva onaj naraštaj — poglavito šarana, koji se svake godine izmijesti u dravskim i dunavskim rukavima, ovim prirodnim mrijestilištima za sve bliže i dalje ribarske revire. Takva su prirodna mrijestilišta (narocito za šarane, smuđeve i štuke beljske vode), onaj veliki vođeni kompleks u kutu između Dunava i Drave. Velike proljetne poplave, od kojih zavise svi uslovi mrijestjenja odnosno razmnožavanja ribe, došle su prošle godine 1948. dosta kasno. No ipak su se uslovi utoliko poboljšali, da se šaran mogao izmijestiti u dovoljnoj količini. Međutim je uslijed naglog opadanja vode velik dio mladih šarančića zaostao u brojnim rupama i jamama, koje su izgubile vezu s glavnim vodama, tako da je sav taj riblji mlad bio osuđen na propast. Ribari udičari spasili su izvjestan dio te dragocjene ribe, prenašajući ih u kantama u Dravu i u bliže veće vode, gdje su se mogle dalje razvijati, ali veći dio ipak je zaostao i uginuo, jer je ostao na suhome ili je poslije stradao od leda. A to je velika šteta, jer broj tih tako nestalih šarana ide u milijune. Članovi ribarskih zadruga nisu se u tome poslu nimalo istakli, a mogli su i trebali su to činiti, jer su imali dosta vremena za to —

pogotovo beljski ribari, koji su mjesecima mirovali, a imadu i sva sredstva i suđe za taj posao, čega udičari nemaju. Zato će trebati u ovoj i idućim godinama posvetiti tome pitanju najpomiđu pažnju. S malo organizacionih sposobnosti, svijesti i dobre volje moći će se učiniti mnogo, te će se na taj način spasiti toliki riblji naraštaj, da će nam se vode opet napuniti ribom, tim toliko važnim prehrambenim artiklom. Čitali smo o velikom elanu radnih brigada na beljskim vodama, ali nije dosta samo natjecati se, tko će više uloviti, nego je bitno kod svih izvršavanja Petogodišnjeg plana: Tko će više pripomoći, da se riba što više i jače namnoži. Ako to naši ribari ne shvate, onda neka znadu, da uskoro u vodama ne će biti više niti ribljeg repa — a to će biti velika šteta ne samo za općenitost nego i za njih same. Ne smije se više događati, što se prošle godine događalo, da su se šarančići ispod dozvoljene mjere — sve primjerci, od kojih ide četiri do šest i više komada u jedan kilogram — lovili na vagone, a događalo se i to, da se velika količina takve ribe morala zakopati; potrošači ju nisu htjeli kupovati, premda je potražnja za mesom bila živa i opravdana.

Kao primjer savjesne brige za riblji naraštaj treba istaći rad spomenutog poduzeća »Šarane«, koje je dalo obustaviti lov mrežama u svom reviru, Staroj Dravi kod

Bjeloga Brda, čim se primijetilo, da se u mreže zapliću šarana i smuđevi ispod mjere. Kod smuđeva treba biti osobito savjestan, jer je vrlo osjetljiva riba, koja u najvećoj česti ugiba još prije nego se dospije otkinuti od mreže.

Ribarski manipulant »Šarana« u Dalju Ivan Bulić izvijestio je koncem god. 1948. svoje poduzeće, da su članovi dalmatske Ribarske zadruge pod vodstvom svog predsjednika Đoke Jelčića dana 15. XII. 1948. ulovili 500 kg šarana sve u težini od 15 do 20 dkg. i tu ribu držali tri dana u barki, te ju onda prođali u mjestu, i ako su ugovorom bili vezani da ulovljenu ribu prođaju poduzeću »Šarana«. Uozoreni od manipulanta na nedozvoljenu mjeru ulovljene ribe predsjednik je odvratio: »Mi hvatamo na našu odgovornost i to se nikoga ne tiče.« O tome je po-

duzeće podnijelo izvještaj s krivičnom prijavom javnom tužilstvu u Osijeku.

Tajnik Ribarske zadruge u Petrijevcima Pavao Čarapović izvijestio je poduzeće, da su koncem prosinca članovi Ribarske zadruge Stjepan Petlić i drugovi lovili u donjem dijelu Karašice ilegalno i ulovljenu ribu prodavali uz švicersku cijenu (Din 80.— po kg), i ako su ugovorom vezani, da svoj ulov predaju »Šaranu«, koji ribu kao garantirani prehrambeni proizvod prodaje dalje po propisanim uslovima. Petlić i drugovi često su već prekršili primljene obaveze. Sama zadruga kao takva radi ispravno, te je svoj plan ispunila u cijelosti. I Petlić je sa svojim drugovima predan javnom tužilstvu na dalji postupak.

Uzgoj vrbe u vrbacima za potrebe košara u ribarstvu i poljoprivredi

Vrba je grmoliko drvo, koje zaslužuje naročitu pažnju, jer u jednoj godini donša ogroman prirast na drvnoj masi. Nalazi se i raste u nizinama i brdima kao stalni pratilac vodotoka, samonikla uz rubove potoka i rijeka, ali se sadi i u poljima za živu ogradu, a uz vinograde nailazimo na posebnu vrst žilave vrbe žute kore za vezanje čokota vinove loze. Vrbe ima mnogo vrsta počev od vrbe Ive (*Salix caprea*), koja služi za ukras kad je u punom cvatu maca, pa do vrbe konopljarke (*Salix viminalis*) koja je najbolja vrst vrbe uporabive za pletarske svrhe. Vrbovo pruć koje dolazi u obzir za potrebe pletarstva, mora imati naročita svojstva, da odgovara tehničkim uslovima kod izrade raznolike košaračke robe. Zapravo kod samonikle vrbe koja raste slobodno u prirodi, ima samo mali postotak pruća, koje je uporabivo za pletarstvo. To je i razlog, da se za tu svrhu uzgajaju u uređenim vrbacima odabrane vrste plemenite vrbe ili kako je nazivaju, kulturna vrba.

Vrba koja se sadi i uzgaja u vrbacima, treba da ima niže navedena svojstva. Izbočak, šiba mora biti što dužja, da se ne grana i nema pokrajne izbojke. Vrbovo pruć ne smije biti krhko, već žilavo, da se lako savija, a ne kida. I konačno, da pruć ima što više soka, a sama kora, da se da lagano sa mladice guliti. Uzgoj vrbe u uređenim vrbacima vrlo je rentabilan posao. U okolini Vinkovaca razovarao sam sa jednim seljakom, koji je imao uzorno uređen vrbak površine blizu 1 ha, pa mi je na stavljeno pitanje, zašto uzgaja na pločnoj zemlji vrbu, odgovorio: »Uzgoj vrbe mi donša 5—6 puta veću korist od pšenice, a što je najvažnije, za vrbovim prućem je velika potražnja. Košarači sami dođu u jesen, porežu vrbovo pruć te mi ga odmah plate po odvagutoj težini sirove vrbe. Dakle je moj jedini posao, da sveke jeseni okonam vrbake«. Kad se uzme u obzir, da po 1 ha može dati i do 200 mtc prvoklasnog vrbovog pruća, to je uzgoj vrbe u vrbacima doista unosan posao. Kod naročite obrade tla, uz duboko oranje i umjetno dubrenje, postignut je urod vrbovog pruća i do 600 mtc po 1 ha.

Slatkovočno ribarstvo troši mnogo vrbova pruća za izradu specijalnih košara, koje se upotrebljavaju kod ribolova, a još više kod prijevoza ribe. I ako se prevozne košare za ribu pletu u ogromnim količinama, to vjeđa stalna oskudica tih košara. To je i razlog, da se u posljednje vrijeme upravo zbog nedovoljne količine košara, riba

odprema na tržišta željezničkim teretnim vagonima u rasutom stanju (rinfuza). Takovom otpremom riba mnogo gubi na vanjskome izgledu, i dolazi na tržišta u lošem neurednom stanju, izubičana. Naprotiv riba koja dolazi na tržište pakovana u ribarskim košarama, ima svjež i ukusan izved, što je od važnosti naročito danas, kada riba uslijed nestašice mesa ima sve uslove da se udomaći na tržištu i uvrsti u redoviti jelovnik mnogih kućanstava i menza. Kako je petogodišnjim planom predviđena pojačana proizvodnja ribe, to će biti samim tim potreba za vrbovim prućem za izradu ribarskih košara još i veća.

Jaki interesenti za kvalitetno vrbovo pruć kod nas su košaračke škole u popravnim zavodima i posebne pletarske škole u Ptuju (Slovenija) i Opuzenu na Neretvi (Dalmacija). Škola u Opuzenu dobavlja vrbovo pruć iz Voivodine, gdje ima znatnih površina pod vrbom, a i uređenih vrbaka za uzgoj plemenite vrbe. Škola u Opuzenu ne može razviti punu djelatnost, jer stalno oskudijeva na materijalu za proizvodnju, pa je upravo iz toga razloga postojala jedno vrijeme i namjera, da se rad škole obustavi. U samu bazenu rijeke Neretve, a i na pogodnom terenu periodičnih poplavnih polja Dalmacije, ima mnogo pogodnih mjesta za uzgoj vrbe. No i ako postoji u Dalmaciji znatna proizvodnja ranoga voća i povrća, a potreba sa transportnom ambalažom, sadnja vrbe i uzgoj pruća za izradu košara potpuno je zanemarena.

Prvi ogledni vrbak u Dalmaciji uređen je ove zime na poplavnom terenu uz Vransko jezero, a sadnice plemenite vrbe dopremljene su iz Slavonije sa ribnjaka Končanica.

Vrba je kalcifilna biljka, voli tlo sa mnogo vapna, a za položaj zemljišta nije izbirljiva. Tamo gdje voda povremeno plavi teren, a ostale poljoprivredne kulture ne mogu uspjevati, vrba vrlo dobro raste. Naprotiv, na zemljištu gdje stalno stoji voda preko cijele godine u barama, vrba je krhliava i ne napreduje. Dakle teren uz vodotoke izložen povremenim poplavama, a i kraška poplavna polja mogu se uz male investicije pretvoriti u vrlo unosne kulture za uzgoj kvalitetna vrbova pruća, koje je mnogo traženo na domaćem tržištu, a prije rata izvažane su vagnske pošiljke ocuđena vrbova pruća u Č. S. R. i Njemačku. Kora od oguljenog pruća sadržaje 9—14% tanina, a iz kore može se dobiti i dobro vlakno za preradu u